МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ МИСТЕЦТВ І ХУДОЖНЬО-ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО, ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА,
ТЕХНОЛОГІЙ ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ, ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ І ФАХІВЦІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО ТА ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА: ТЕОРІЯ, ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ

Збірник наукових праць

Випуск VII

ВІННИЦЯ – 2024

Міщенко О.В., м. Хмельницький
e-mail: el_mischenko@ukr.net

МАТЕРІАЛОЗНАВСТВО ТА ОСНОВИ ТЕХНОЛОГІЇ (ХУДОЖНІЙ ТЕКСТИЛЬ) ЯК БАЗОВА ДИСЦИПЛІНА У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА

***Анотація**. У статті розглядається значення матеріалознавства та основ технології вивчення художнього текстилю як фундаментальної дисципліни для підготовки фахівців у галузі декоративного мистецтва. Основна увага приділяється необхідності глибокого розуміння властивостей матеріалів, технологічних процесів при виготовленні творів/виробів з художнього текстилю. Розглядається роль художнього текстилю в формуванні професійних компетенцій майбутніх бакалаврів декоративного мистецтва, а також практичні аспекти впровадження матеріалознавства в освітній процес.*

***Ключові слова**: художній текстиль, навчальна дисципліна, матеріалознавство, технологія.*

***Abstuact**. The article examines the importance of materials science and the basics of the technology of studying artistic textiles as a fundamental discipline for the training of specialists in the field of decorative arts. The main attention is paid to the need for a deep understanding of the properties of materials, technological processes in the production of works/products from artistic textiles. The role of artistic textiles in the formation of professional competences of future bachelors of decorative arts, as well as practical aspects of the introduction of material science into the educational process, is considered.*

***Keywords**: artistic textiles, academic discipline, material science, technology.*

У сучасній системі освіти, яка готує фахівців у галузі декоративного мистецтва, особливе значення надається базовим дисциплінам, що формують ґрунтовну підготовку здобувачів. Однією з таких дисциплін є «Матеріалознавство та основи технології», зокрема у контексті художнього текстилю. Це є важливим елементом професійної освіти, що закладає фундаментальні знання та вміння, необхідні для творчого та технічного розвитку майбутніх фахівців.

Навчальна дисципліна «Матеріалознавство та основи технології (художній текстиль)» – це одна з навчальних дисциплін, яка є базовою у підготовці бакалаврів спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація. Викладається у другому семестрі, як обов'язкова дисципліна, яка є базою для подальшого вивчення дисципліни «Робота в матеріалі», проходження виробничо-технологічна практика; виконання курсової роботи з дисципліни «Композиції художніх виробів», виконанні кваліфікаційної роботи.

Метою дисципліни є формування майбутнього фахівця, здатного здійснювати підбір матеріалів, методів та засобів з'єднання деталей виробів художнього текстилю під час їх виготовлення та реставрації. Предметом її вивчення є: будова, властивості, асортимент матеріалів та їх зміни внаслідок різних впливів при виготовленні та реставрації виробів художнього текстилю. Методи та засоби виготовлення та реставрації виробів художнього текстилю.

Ця дисципліна забезпечує студентів знаннями про різноманітні матеріали, їх властивості та технології обробки. Для майбутніх фахівців декоративного мистецтва це надзвичайно важливо, адже текстиль, як і інші матеріали, є основним середовищем для вираження творчих ідей. Здобувачі вивчають різні види текстилю, їхні фізико-хімічні властивості, відновлювальні матеріали та техніки роботи з ними. Це дозволяє краще розуміти, як матеріал поводиться під час виготовлення творів/виробів декоративного мистецтва.

Під терміном «художній текстиль» розуміють твори мистецтва, виконані професійними художниками/дизайнерами із використанням будь-яких матеріалів, які мають у своєму складі

волокно (природне, штучне, синтетичне), можуть бути виконані у традиційних текстильних техніках, їх комбінаціях, новітніх техніках та авторських техніках, з використанням будь-яких технологій [3, с. 141].

Знання властивостей матеріалів має вирішальне значення при виготовленні творів/виробів з художнього текстилю, оскільки саме вони визначають технологічні можливості, естетичні якості та довговічність готового виробу. Це не лише допомагає обрати відповідні матеріали та техніки для досягнення бажаного результату, але й відкриває нові горизонти для творчих експериментів, оптимізує процес виготовлення і забезпечує довговічність та естетичність художніх виробів [1].

Основи технології, поряд із матеріалознавством, є ще однією важливою складовою навчального процесу. Майбутні «майстри текстилю» повинні опанувати різноманітні техніки обробки матеріалів: ткацтво, батик, вишивку, плетення, аплікацію, шовкографію, декоративне фарбування, валяння, цифровий друк та інші [2].

Знання технології має величезний вплив на виготовлення творів і виробів з художнього текстилю, оскільки дозволяє митцям не лише грамотно обирати техніки і методи обробки матеріалів, але й розширювати свої творчі можливості.

Розуміння технологічних процесів дозволяє митцю забезпечити високу якість виготовлення виробу за рахунок правильного вибору:

- інструментів, устаткування та технічних прийомів;
- параметрів та методів оброблення;
- послідовності виготовлення вузлів та виробу.

Поєднання теоретичних знань та практичних навичок дозволяє студентам розвивати креативність, експериментувати з матеріалами та техніками, створюючи нові унікальні вироби.

Художній текстиль є одним із найдавніших видів декоративного мистецтва, що продовжує розвиватися у сучасному контексті. Дисципліна, що поєднує матеріалознавство та технології, дозволяє здобувачам краще зрозуміти традиції та інновації у текстильному мистецтві. Здобувачі мають можливість опановувати різноманітні художні техніки, такі як батик, гобелен, вишивка, плетіння тощо. Кожна з цих технік вимагає не лише технічних знань, а й креативного підходу, що розвиває у студентів відчуття форми, кольору, текстури та композиції.

Матеріалознавство та основи технології (художній текстиль) як базова дисципліна відіграють важливу роль у підготовці майбутніх спеціалістів декоративного мистецтва. Завдяки вивченню властивостей матеріалів, технік їх обробки та застосування у художніх процесах, студенти отримують необхідні навички для успішної професійної діяльності. Ця дисципліна не лише закладає технічний фундамент, але й стимулює креативність, що дозволяє майбутнім митцям створювати інноваційні твори декоративного мистецтва.

Список використаних джерел:

1. Міщенко О.В. Проектування змісту дисципліни «Матеріалознавство» для студентів спеціалізації «художній текстиль» напряму підготовки «Культура і мистецтво». *Актуальні питання мистецької педагогіки*: зб. наук. праць. 2017. № 6. С. 54-61.

2. Міщенко О.В. Аналіз різновидів художньої обробки текстильних матеріалів. *Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи*: тези доп. XII міжнар. наук.-практ. конф. Хмельницький: ХНУ, 2023. С. 279-280.

3. Шнайдер А.Б. Сучасна українська термінологія художнього текстилю та текстильного арт-дизайну. *Теорія та практика дизайну. Мистецтвознавство*. 2014. Вип. 5. С. 137-144.